ADRODDIAD I'R CABINET

Dyddiad	**24 Ionawr 2023**
Aelod Cabinet	**Y Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid**
Pwnc	**Trosolwg Arbedion:** **Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion**
Swyddog Cyswllt	**Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid**

---

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

1.1 Derbyn y wybodaeth yn yr adroddiad a nodi'r cynnydd tuag at wireddu cynlluniau arbedion 2022/23 a blynyddoedd blaenorol.

2. CYFLWYNIAD / CEFNDIR

2.1 Mae'r adroddiad yma yn adroddiad trosolwg o sefyllfa arbedion y Cyngor ar gyfer 2022/23 a blynyddoedd blaenorol.

2.2 Adroddir ar gynnydd yn erbyn cynlluniau arbedion sydd werth £595,000 yn 2022/23, ynghyd â'r arbedion sydd eto i'w cyflawni o flynyddoedd blaenorol, yn dilyn adolygiad o'r sefyllfa ar ddiwedd Tachwedd 2022.

2.3 Bellach gellir adrodd fod cyfanswm o bron i £33.5 miliwn o arbedion wedi eu gwireddu ers 2015/16, sydd yn 95% o'r £35.4m gofynnol dros y cyfnod.

2.4 Mae gwireddu'r cynlluniau unigol yn gyfrifoldeb aelodau perthnasol o'r Cabinet, sy'n herio perfformiad yr adrannau gan gynnwys cynnydd y cynlluniau arbedion. Cyfrifoldeb yr Aelod Cabinet dros Gyllid yw cadw trosolwg o'r darlun cyfan.

3. AIL-ASESU ARBEDION

3.1 Mae gan y Cyngor drefniadau cynllunio ariannol sydd eisoes wedi adnabod arbedion effeithlonrwydd sylweddol er mwyn isafu toriadau mewn gwasanaeth i drigolion Gwynedd. Yn Ionawr 2022, adolygwyd y cynlluniau arbedion i asesu pa gynlluniau hanesyddol oedd bellach yn anghyraeddadwy, a lluniwyd rhaglen ddiwygiedig o arbedion ar gyfer 2022/23 yn dilyn cymryd camau i ddileu, llithro ac ail broffilio'r cynlluniau arbedion.

3.2 O ran cynlluniau arbedion 2022/23, penderfynodd y Cabinet ar 10 Chwefror 2022 i symud y proffil cyflawni ar gyfer cynlluniau gwerth £1,290,250 i 2023/24 a blynyddoedd dilynol, cydnabod fod y sefyllfa wedi newid cymaint fel na ellir cyflawni cynlluniau arbedion gwerth £489,750 gan eu dileu o'r gyllideb, gan adael £595,000 o arbedion i'w gwireddu yn 2022/23. Gweler Tabl 1 isod.

Tabl 1: Arbedion wedi eu dileu neu eu gohirio

	Gwreiddiol £	Gohirio £	Dileu £	Balans £
Cynlluniau 2022/23	2,375,000	1,290,250	489,750	595,000

4. CYNLLUNIAU ARBEDION ADRANNOL 2015/16 – 2021/22

4.1 Mae **Atodiad 1** yn crynhoi cyrhaeddiad pob adran yn erbyn y targed arbedion diwygiedig o 2015/16 - 2021/22, **cyfanswm o bron i £35m. Gellir adrodd bod £33.4m, neu 96% o'r cynlluniau yma wedi eu gwireddu**, ond mae risg o ran gwireddu rhai o'r cynlluniau arbedion yn parhau.

4.2 Mae risgiau cyflawni a llithriadau gwerth £64,000 ar gynlluniau 2017/18, £98,800 yn 2018/19, £361,000 yn 2019/20, £623,110 yn 2020/21 a £292,500 yn 2021/22. Cyfanswm o £1,439,410.

4.3 Nid yw'r Adrannau yn rhagweld problem gwireddu 13 cynllun, gwerth cyfanswm o £665k.

4.4 Mae'r 9 cynllun sy'n weddill sef gwerth £775k gyda risgiau i'w cyflawni. 5 cynllun gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant (cyfanswm o £483k), 1 gan Priffyrdd a Bwrdeistrefol (£133k) 1 gan Economi a Chymuned (£45k), 1 gan Tai ac Eiddo (£100k) ac 1 gan Cyfreithiol (£14k). Mae ymateb i'r argyfwng Covid wedi golygu fod rhai elfennau o gynlluniau arbedion wedi llithro.

5. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2022/23

5.1 Mae **Atodiad 2** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2022/23. Mae'r cyfanswm targed arbedion yn £595k gyda gwerth £133k, sef 22% o gynlluniau eisoes wedi eu gwireddu a £13k pellach sef 2% ar drac i gyflawni'n amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

5.2 Bu oediad ar gynllun gwerth £105k *Teledu Cylch Cyfyng* yn yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a chynllun *Datblygu 3 prosiect Tai Gofal Ychwanegol arall yng Ngwynedd* gwerth £100k yn yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant, ond rhagwelir y byddant yn cael eu gwireddu yn 2023/24.

5.3 Rhagwelir risgiau i gyflawni gwerth £245k o gynlluniau. Mae 1 cynllun gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol sef *Newid trefniadau gwaith casglu gwastraff i shifftiau a chylchdeithiau llai* (£150k), 1 cynllun *Neuadd Dwyfor* (£70k) gan yr Adran Economi a Chymunedau ac 1 cynllun *Denu incwm ychwanegol drwy Asiantaeth Casglu Mewnol* (£25k) gan yr Adran Gyllid.

6. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2023/24 YMLAEN

6.1 Yn sgil yr hinsawdd economaidd presennol a'r lefelau chwyddiant uchel, mae'n anorfod y bydd yn rhaid i Awdurdodau Lleol edrych ar arbedion a thoriadau i gynorthwyo y sefyllfa ariannol. Mae cynlluniau arbedion a thoriadau ychwanegol ar gyfer 2023/24 eisoes dan ystyriaeth gan Gyngor Gwynedd ac mi fyddant yn destun adroddiad yn fuan.

6.2 Rhestrir arbedion presennol 2023/24 ymlaen, fesul Adran yn **Atodiad 3**, ond mae'n gynamserol i adrodd ar statws y cynlluniau yma ar hyn o bryd.

7. CASGLIAD

7.1 Mae'n anorfod bod gwireddu £33.5m o arbedion (o gyfanswm o £35.4m) ers Ebrill 2015 wedi bod yn heriol.

7.2 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r sefyllfa ddiweddaraf y cynlluniau arbedion ers Ebrill 2015 yn ôl statws gyda gwerth 95% o'r holl gynlluniau wedi eu gwireddu.

Tabl 2: Crynodeb o statws holl gynlluniau arbedion ers Ebrill 2015

Statws yr Arbediad	**Porth**	**£m**	**%**
Wedi gwireddu	1	33.5	94.6
Ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol	2	0.1	0.3
Oediad, ond yn symud yn ei flaen	3	0.8	2.3
Rhai risgiau i gyflawni - yn llithro neu fethu	4	0.7	2.0
Risgiau sylweddol i gyflawni yn llawn neu yn rhannol	5	0.3	0.8
Cyfanswm arbedion		**35.4**	

7.3 Felly, gofynnaf i'r Cabinet nodi'r cyrhaeddiad a amlinellir yn yr adroddiad yma tuag at wireddu'r cynlluniau arbedion. Yn ogystal, nodi bod effaith Covid wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion a chefnogi'r adrannau i symud ymlaen efo'r rhaglen arbedion.

Barn yr Aelod Lleol
Dim yn berthnasol

Barn y Swyddogion Statudol

Y Swyddog Monitro:
Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:
Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau:
Atodiad 1 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2015/16 - 2021/22 fesul Adran
Atodiad 2 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2022/23 fesul Adran
Atodiad 3 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2023/24 ymlaen fesul Adran